



ที่ กร 0004/0079

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษ

เพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
78 ทำเนียบรัฐบาล โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า (เดิม)
อาคาร 1 ถนนราชดำเนินนอก กรุงเทพฯ 10300

17 มกราคม 2546

เรื่อง นำแผนแม่บทการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ฉบับที่ 3
(พ.ศ. 2545-2549) แจกคณะกรรมการ

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการ

- สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. สำเนาบันทึกข้อความ สำนักงาน กปร. ที่ นร 1102/4439 ลงวันที่ 23 ธันวาคม 2545
เรื่อง แผนแม่บทการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2545-2549) จำนวน 1 ฉบับ
2. สรุปสาระสำคัญ แผนแม่บทการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระ
ราชดำริ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2545-2549) จำนวน 1 ฉบับ
3. แผนแม่บทการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ฉบับที่ 3
(พ.ศ. 2545-2549) จำนวน 100 ฉบับ

ด้วย สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
(สำนักงาน กปร.) ได้รายงาน ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี ในฐานะประธาน กปร. เพื่อทราบเกี่ยวกับแผนแม่บทการ
พัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2545-2549) รวมทั้งได้เสนอ
แนวทางเพื่อพิจารณาดำเนินการในส่วนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

ในการนี้ ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี ได้พิจารณาและเห็นชอบให้ดำเนินการ ดังนี้

1. นำเสนอแผนแม่บทการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2545-2549) ให้คณะกรรมการเพื่อทราบและกำหนดเป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาลในการ
ดำเนินงานสนองพระราชดำริ

/2. กำหนด....

2. กำหนดให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องนำแผนแม่บทฯ ตามข้อ 1 ไปใช้เป็นกรอบดำเนินการกำหนดแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับหญ้าแฝกของแต่ละหน่วยงาน โดยให้สำนักงานประมาณพิจารณาจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการดังกล่าวตามความเหมาะสม

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบและพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไปด้วย จัก
ขอขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ



(นายปานเทพ กล้าณรงค์ราญ)

เลขาธิการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

กองแผนงานและวิเทศสัมพันธ์

โทร 0-2280-6193 - 200 ต่อ 260, 264

โทรสาร 0-2282-3888

**แผนแม่บทการพัฒนาและรณรงค์
การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ฉบับที่ 3
(พ.ศ. 2545 - 2549)**

คณะอนุกรรมการด้านวิชาการ วางแผนและติดตามผลการดำเนินงาน
พัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
พฤษภาคม 2545

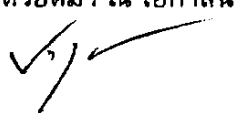
คำนำ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการแก้ไข ปัญหาและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน และความเสื่อมโทรมของทรัพยากรสิ่งแวดล้อม จึงพระราชทาน พระราชดำรินำหญ้าแฝกมาใช้ในการอนุรักษ์ดินและน้ำ รวมทั้งฟื้นฟูทรัพยากรสิ่งแวดล้อม ซึ่งนับตั้งแต่ พระราชทานพระราชดำริเกี่ยวกับหญ้าแฝกครั้งแรกเมื่อเดือนมิถุนายน 2534 จนถึงปัจจุบัน มีพระราชดำริ เกี่ยวกับหญ้าแฝกมาแล้วประมาณ 30 ครั้ง

การดำเนินงานสนองพระราชดำริการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกตั้งแต่แรกมี คณะกรรมการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ รับผิดชอบในด้านนโยบาย และมีคณะอนุกรรมการด้านวิชาการ วางแผนและติดตามผลการดำเนินงานพัฒนาและรณรงค์การใช้ หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ รับผิดชอบในด้านวิชาการ โดยการบริหารจัดการสนอง พระราชดำรินี้ได้ใช้แผนแม่บทการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นกรอบเครื่องมือดำเนินงานมาแล้วจำนวน 2 แผน กล่าวคือแผนแม่บทฯ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2536 – 2537) และแผนแม่บทฯ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2540 – 2542) ซึ่งได้สิ้นสุดลงแล้ว คณะอนุกรรมการด้านวิชาการ วางแผน และติดตามผลการดำเนินงานพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกฯ จึงได้แต่งตั้งคณะทำงานวางแผนแม่บท การพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2545 – 2549) ขึ้น กำหนดทิศระดมความคิดจากผู้แทนหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องร่างแผนแม่บทฯ ซึ่งคณะทำงานดังกล่าว ได้ดำเนินการแล้วเสร็จและเสนอคณะอนุกรรมการด้านวิชาการ พิจารณาปรับปรุงแก้ไขและได้เสนอร่าง แผนแม่บทฯ ต่อคณะกรรมการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ พิจารณาและ ได้รับความเห็นชอบแล้ว เมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2545

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) ในฐานะฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่อง มาจากพระราชดำริ ซึ่งเป็นหน่วยงานกลางในการประสานและสนับสนุนการดำเนินงานสนองพระราชดำริ เกี่ยวกับหญ้าแฝก จึงได้จัดทำเอกสารแผนแม่บทการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจาก พระราชดำริ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2545 – 2549) ขึ้น เพื่อแจกจ่ายให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐบาล และภาคเอกชนนำไปใช้เป็นกรอบในการวางแผน ประสานงานและจัดสรรทรัพยากร เพื่อการสนอง พระราชดำริการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ต่อไป

ในการนี้ ขอขอบคุณคณะเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ที่ได้ร่วมพิจารณาและ จัดทำแผนแม่บทให้แล้วเสร็จ ลุล่วงไปได้ด้วยดีมา ณ โอกาสนี้


(นายปานเทพ กล้าณรงค์ราญ)

เลขาธิการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
กรรมการและเลขานุการคณะกรรมการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
พฤศจิกายน 2545

สารบัญ

	หน้า
1. หลักการเหตุผล	1
2. ผลการพัฒนาที่ผ่านมาและแนวโน้ม	2
3. วิสัยทัศน์การพัฒนา	6
4. กรอบแนวทางการดำเนินการ	6
5. วัตถุประสงค์	6
6. เป้าหมาย	7
6.1 พื้นที่เป้าหมาย	7
6.2 เป้าหมายการดำเนินงาน	8
7. แนวทางและมาตรการดำเนินการ	11
8. แผนงานหลัก	16
9. ระยะเวลาดำเนินการ	17
10. งบประมาณดำเนินการ	17
11. องค์การบริหารงาน	17
12. การแปลงแผนไปสู่ภาคปฏิบัติ	18

สารบัญ (ต่อ)

ภาคผนวก

- ◀ คำสั่งคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ที่ 2/2540 ลงวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2540 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
- ◀ คำสั่งคณะกรรมการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ที่ 2/2544 ลงวันที่ 29 ตุลาคม 2544 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการด้านวิชาการ วางแผนและติดตามผลการดำเนินงานพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
- ◀ คำสั่งคณะกรรมการด้านวิชาการ วางแผนและติดตามผลการดำเนินงานพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ที่ 1/2545 ลงวันที่ 5 มกราคม 2545 เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานวางแผนแม่บทการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2545 – 2549)

แผนแม่บทการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2545 – 2549)

1. หลักการเหตุผล

นับตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานพระราชดำริเป็นแนวทางดำเนินงานพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกเป็นครั้งแรกเมื่อเดือนมิถุนายน 2534 และพระราชทานพระราชดำริต่อเนื่องมาเป็นลำดับ ครั้งหลังสุดได้พระราชทานพระราชดำริเมื่อวันที่ 13 กันยายน 2545 กับ พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี สรุปความว่า

1. ในการก่อสร้างขนาดใหญ่ ต้องมีการปรับปรุงเปิดพื้นที่เป็นอันมากโดยเฉพาะพื้นที่เชิงเขา ควรจะต้องมีการใช้หญ้าแฝกเป็นพืชนำ เพื่อฟื้นคืนสภาพพื้นที่และภูมิทัศน์ และความอุดมสมบูรณ์ให้กับพื้นที่นั้นอย่างได้ผล

2. หน่วยงาน ศูนย์สาธิตฯ สวนพฤกษศาสตร์ ควรปฏิบัติงานส่งเสริมด้านกล้าพันธุ์แฝกด้วย รวมถึงการให้ข้อมูลชนิดพันธุ์ที่ถูกต้อง รากยาวและกรรมวิธีการปลูกที่ถูกต้อง

3. แผนแม่บทหญ้าแฝก ฉบับที่ 1 และ 2 ได้สิ้นสุดลงแล้ว จึงต้องเร่งจัดทำแผนแม่บทฯ ฉบับที่ 3 ให้แล้วเสร็จโดยเร็ว

นับถึงปัจจุบันมีพระราชดำริในเรื่องหญ้าแฝกมาแล้วประมาณ 30 ครั้ง ซึ่งเป็นแนวทางการดำเนินงานเกี่ยวกับหญ้าแฝกครอบคลุมในด้านต่าง ๆ มากกว่า 66 เรื่อง จำแนกออกเป็น ด้านการศึกษาทดลองวิจัย จำนวน 26 เรื่อง ด้านการเผยแพร่ขยายผลและด้านอื่น ๆ จำนวน 40 เรื่อง โดยผลการดำเนินงานสนองพระราชดำริในระยะที่ผ่านมาประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้เป็นส่วนใหญ่ อย่างไรก็ตามยังมีการปฏิบัติงานสนองพระราชดำริอย่างต่อเนื่องต่อไป กล่าวคือ

ประการที่ 1 มีพระราชดำริที่พระราชทานให้ไว้ที่อยู่ระหว่างดำเนินงานและยังดำเนินงานไม่ครบถ้วนสมบูรณ์อยู่ประมาณร้อยละ 40 ของพระราชดำริที่พระราชทานให้ไว้เกี่ยวกับเรื่องหญ้าแฝกทั้งหมด

ประการที่ 2 การศึกษาทดลองวิจัยเรื่องหญ้าแฝกตามแนวพระราชดำริ ได้ดำเนินการเสร็จสิ้นไปแล้วเป็นจำนวนมาก แต่มีการนำไปขยายผลเพียงบางส่วนและอยู่ในวงจำกัด จึงควรให้ความสำคัญกับการดำเนินงานขยายผลไปสู่ประชาชนกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ มากขึ้นโดยเฉพาะในเรื่องการใช้ประโยชน์หญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

ประกาศที่ 3 การบริหารจัดการดำเนินงานพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกตามแนวพระราชดำรินี้ ในระยะที่ผ่านมาการใช้แผนแม่บทการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกฯ เป็นเครื่องมือดำเนินงานมาแล้ว 2 แผน โดยแผนแม่บทฯ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2540 - 2542) ได้สิ้นสุดลงแล้ว จึงควรจัดทำแผนแม่บทฯ ฉบับที่ 3 ขึ้น เพื่อใช้เป็นกรอบและเครื่องมือดำเนินงานสนองพระราชดำรินี้ในระยะต่อไป

ดังนั้น จากเหตุผลความจำเป็นดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นควรมีการปรับทิศทางและแนวทางดำเนินงานพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกในระยะต่อไปให้สามารถสนองพระราชดำรินี้ได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วนและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสอดคล้องกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินี้ (สำนักงาน กปร.) ในฐานะหน่วยงานหลักและเป็นแกนกลางในการดำเนินงานพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกฯ จึงได้ร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจัดทำ “แผนแม่บทพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำรินี้ ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2545 - 2549” ขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อใช้ “แผน” เป็นกรอบและเครื่องมือชี้แจงการดำเนินงานการประสานการดำเนินงาน การจัดสรรทรัพยากรและติดตามประเมินผลการดำเนินงาน ทั้งนี้เพื่อให้การพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกฯ ในระยะต่อไป สามารถดำเนินงานสนองพระราชดำรินี้ได้มีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

2. ผลการพัฒนาที่ผ่านมาและแนวโน้ม

2.1 ผลการพัฒนาที่ผ่านมา

การพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกตามแนวพระราชดำรินี้ในระยะที่ 1 ให้ความสำคัญกับการศึกษาทดลองวิจัยตามแนวพระราชดำรินี้ที่พระราชทานให้ไว้ ทั้งในลักษณะของงานวิจัยพื้นฐานและงานวิจัยประยุกต์ เพื่อหาสายพันธุ์หญ้าแฝกที่เหมาะสมและหาข้อสรุปการใช้ประโยชน์จากหญ้าแฝกในลักษณะต่าง ๆ สำหรับการดำเนินงานในระยะที่ 2 ตั้งแต่ปี 2540 เป็นต้นมา ยังคงดำเนินการศึกษาทดลองวิจัยอย่างต่อเนื่อง พร้อมกับสร้างความรู้ความเข้าใจให้ประชาชนกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ให้เห็นประโยชน์ของหญ้าแฝกทั้งในด้านการอนุรักษ์ดินและน้ำ และประโยชน์ในด้านอื่น ๆ รวมทั้งเริ่มขยายผลโดยการสาธิตและส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝกในพื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ ซึ่งในภาพรวมของการดำเนินงานพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกมีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อเกิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ทรงศึกษาเกี่ยวกับการนำหญ้าแฝกมาใช้ในการอนุรักษ์ดินและน้ำ และได้พระราชทานพระราชดำรินี้เป็นแนวทางดำเนินงานในการป้องกันและแก้ไขปัญหาดินเสื่อมโทรมและดินที่เสื่อมโทรมลงอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะดินเพื่อการเกษตรกรรมที่เสื่อมโทรมลงและถูกชะล้างพังทลายอย่างต่อเนื่อง ซึ่งในระยะที่ผ่านมาได้มีผลการดำเนินงานสนองพระราชดำรินี้ สรุปได้ดังนี้

2.1.1 ด้านการศึกษาทดลองวิจัย

1) การศึกษาทดลองวิจัยเกี่ยวกับหญ้าแฝกตามแนวพระราชดำรินี้ ตั้งแต่ปี 2535 - ปัจจุบัน มีหน่วยงานดำเนินการจำนวน 17 หน่วย มีการดำเนินงานรวมทั้งสิ้น 174 เรื่อง ซึ่งดำเนินการเสร็จแล้วจำนวน 145 เรื่อง หรือร้อยละ 83.3 ของการศึกษาทดลองทั้งหมด และอยู่ระหว่างดำเนินงานจำนวน 29 เรื่อง (16.7%) รวมทั้งได้ศึกษารวบรวมสายพันธุ์หญ้าแฝกได้จำนวน 28 สายพันธุ์ มีพันธุ์ที่เหมาะสมที่จะนำมาใช้ประโยชน์จำนวน 10 สายพันธุ์

2) การดำเนินการศึกษาทดลองวิจัยเกี่ยวกับหญ้าแฝกในระยะเวลาที่ผ่านมา มีลักษณะเป็นงานศึกษาทดลองพื้นฐานและงานวิจัยประยุกต์เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ของหญ้าแฝกในด้านต่าง ๆ เช่น การใช้ประโยชน์หญ้าแฝกในการอนุรักษ์ดินและน้ำ การใช้ประโยชน์หญ้าแฝกในภาคการเกษตรและนอกภาคการเกษตร อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการดำเนินงานการศึกษาทดลองวิจัยส่วนใหญ่จะประสบผลสำเร็จแต่ยังมีจุดอ่อนในการดำเนินงานที่สำคัญ ๆ กล่าวคือ

- การจัดทำสรุปผลการศึกษาทดลองและระเบียบวิจัยมีการจัดทำเพียงบางส่วน ประมาณร้อยละ 50 ของการศึกษาทดลองทั้งหมด
- ขาดการกำหนดกรอบการศึกษาทดลองวิจัยและขาดการจัดระบบหมวดหมู่การศึกษาทดลองวิจัย
- มีการศึกษาทดลองวิจัยที่หลากหลาย แต่ขาดการกำหนดจุดมุ่งหมายในการศึกษาทดลองร่วมกัน

3) จุดอ่อนในการดำเนินการศึกษาทดลองวิจัย ตามข้อ 2) ส่งผลให้การนำผลการศึกษาทดลองวิจัยที่ประสบผลสำเร็จแล้วไปขยายผลสู่ประชาชนกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ สามารถดำเนินการได้เพียงเล็กน้อยและอยู่ในวงจำกัด ไม่เห็นผลลัพธ์ของการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกฯ ที่ชัดเจนพอ ดังนั้น แนวโน้มการดำเนินงานศึกษาทดลองในระยะต่อไป ควรให้ความสำคัญกับการแก้ไขปรับปรุงจุดอ่อนดังกล่าวมากขึ้น เพราะเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญที่นำไปสู่การปฏิบัติและการพัฒนาอื่น ๆ

2.1.2 ด้านการส่งเสริม

1) การส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝกของหน่วยต่าง ๆ ในระยะที่ผ่านมาถึงปัจจุบัน มีวัตถุประสงค์ในการใช้ประโยชน์จากหญ้าแฝกสองลักษณะคือ เพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ และการใช้ประโยชน์ด้านอื่น ๆ สรุปผลการดำเนินงานได้คือ

- ดำเนินการผลิตต้นพันธุ์หญ้าแฝกรวมทั้งสิ้นประมาณ 734,441,035 ต้น โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 96 เป็นการเพาะชำ นอกจากนั้นเป็นการแยกกอและเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ
- สาธิตการปลูกหญ้าแฝกรูปแบบต่าง ๆ ประมาณ 8,776,871 ต้น และแจกจ่ายพันธุ์หญ้าแฝกให้แก่เกษตรกรประมาณ 156,500,000 ต้น
- ส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝกในลักษณะพื้นที่ต่าง ๆ โดยใช้กล้าพันธุ์หญ้าแฝกมากกว่า 500 ล้านต้น เช่น ปลูกหญ้าแฝกเพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ที่มีปัญหาการชะล้างพังทลายประมาณ 263,100,000 ต้น ปลูกตามขอบแหล่งน้ำ ร่องน้ำ สระน้ำและทางลำเลียงในไร่นาประมาณ 30,506,500 ต้น ปลูกเพื่อปรับปรุงบำรุงดินและสภาพแวดล้อมประมาณ 183,809,967 ต้น ปลูกในพื้นที่ลาดดินตด ลาดดินถม ประมาณ 1,732,406 ต้น ปลูกหญ้าแฝกเฉลิมพระเกียรติประมาณ 5,307,600 ต้น นอกจากนี้ยังปลูกหญ้าแฝกในพื้นที่ปลูกป่า (201,162 ไร่) พื้นที่สูง (129,971 ไร่) พื้นที่นิคมสร้างตนเอง (165,400 ไร่) ปลูกป้องกันพังทลายของถนน ระยะทางประมาณ 380 กิโลเมตร ปลูกแฝกเสริมในพื้นที่ฝายต้นน้ำลำธาร 13,000 แห่ง และปลูกหญ้าแฝกในโรงเรียนและฐานปฏิบัติการของตำรวจตระเวนชายแดนทุกแห่ง สำหรับการนำหญ้าแฝกมาใช้ประโยชน์อื่น ๆ นั้น ได้นำไปใช้ทางด้านการเกษตรกรรมและศิลปหัตถกรรม

2) การส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝกของหน่วยต่าง ๆ ในระยะที่ผ่านมา เน้นการดำเนินงานในเชิงปริมาณ ทั้งในด้านการผลิตกล้าพันธุ์หญ้าแฝก การสาธิตและการส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝก ยังขาดการให้ความสำคัญกับการดำเนินงานในเชิงคุณภาพเท่าที่ควร กล่าวคือ ขาดการกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานและพื้นที่เป้าหมายที่ชัดเจน มีการดำเนินงานที่หลากหลายในลักษณะงานประจำของแต่ละหน่วย ขาดการระดมสรรพกำลังร่วมกันดำเนินงานอย่างจริงจัง รวมทั้งขาดการดูแลรักษาอย่างต่อเนื่อง

3) แนวโน้มการดำเนินงานพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกฯ ในระยะต่อไป ควรเน้นและให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝกมากขึ้น โดยเฉพาะการปลูกหญ้าแฝกเพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ที่มีปัญหาการชะล้างพังทลายสูง ทั้งนี้เนื่องจากพื้นที่ป่าไม้ในปัจจุบันถูกบุกรุกทำลายและลดลงอย่างรวดเร็วจากจำนวน 171.0 ล้านไร่ หรือร้อยละ 53.3 ของพื้นที่ประเทศในปี 2504 เหลือ 83.4 ล้านไร่หรือร้อยละ 26.0 ของพื้นที่ประเทศในปี 2536 และเหลือ 81.1 ล้านไร่หรือร้อยละ 25.3 ของพื้นที่ประเทศในปี 2541 นับว่าเป็นสัดส่วนที่เสี่ยงอันตรายต่อการรักษาความสมดุลของระบบนิเวศน์ที่ควรมีพื้นที่ป่าไม้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 40 ของพื้นที่ทั้งหมด ซึ่งเห็นได้จากในระยะ 2 - 3 ปีที่ผ่านมา เมื่อฝนตกหนักอย่างต่อเนื่องและเกิดอุทกภัยน้ำไหลบ่าอย่างรุนแรง โดยเฉพาะบริเวณพื้นที่สูงเป็นเหตุให้พื้นดินไม่สามารถรับน้ำหรือชะลอการไหลของน้ำได้ หน้าดินเกิดการพังทลายและส่งผลให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนหลายครั้ง

4) สำหรับการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการปรับปรุงบำรุงดินและรักษาสภาพแวดล้อม ควรส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกให้กว้างขวางยิ่งขึ้นทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ เนื่องจากปัจจุบันทรัพยากรดินเพื่อการเกษตรเสื่อมโทรมลงโดยความอุดมสมบูรณ์ของดินถูกทำลายจากการชะล้างพังทลายถึง 40.4 ล้านไร่หรือร้อยละ 13 ของพื้นที่ประเทศ นอกจากนี้ ในการส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝกทั้งหมดควรพิจารณาสายพันธุ์หญ้าแฝกที่จะใช้ปลูกให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่แต่ละพื้นที่และคำนึงถึงการนำหญ้าแฝกไปใช้ประโยชน์เป็นพืชรายได้ด้วย

2.1.3 ด้านการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

1) การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหญ้าแฝกและการใช้ประโยชน์หญ้าแฝก ได้ดำเนินการอบรมถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับหญ้าแฝกไปแล้วจำนวน 101,516 คน จัดทำจดหมายข่าวภาษาไทย “ภูมิวารินอนุรักษ์” แจกจ่ายเผยแพร่ รวม 12 ฉบับ และจัดทำเอกสารภาษาอังกฤษ “Vetiverim Newsletter” ออกเผยแพร่รวม 22 ฉบับ นอกจากนี้ได้จัดพิมพ์เอกสารความรู้เกี่ยวกับหญ้าแฝกฉบับภาษาไทย จำนวน 41 เรื่อง และภาษาอังกฤษ จำนวน 49 เรื่อง พร้อมด้วยโปสเตอร์ จำนวน 70,000 แผ่น และแผ่นพับ จำนวน 120,000 แผ่น เผยแพร่สู่ประชาชนกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ

สำหรับการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับหญ้าแฝกในรูปของ Internet ได้ดำเนินการจัดทำระบบเครือข่ายข้อมูลหญ้าแฝกเชื่อมโยงประเทศต่าง ๆ ในแถบแปซิฟิกได้แก่ PRVN (Pacific Rim Vetiver Network) และระบบข้อมูลหญ้าแฝกในประเทศไทย ได้แก่ THVN (Thailand Vetiver Network) เพื่อใช้เผยแพร่แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับหญ้าแฝกทางเว็บไซต์

2) การดำเนินการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับหญ้าแฝกในระยะที่ผ่านมา แม้ว่าในภาพรวมจะประสบผลสำเร็จในเชิงปริมาณระดับหนึ่ง แต่การดำเนินงานเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มเป้าหมายในระดับบนหรือระดับประเทศและระดับนานาชาติ ส่วนการดำเนินงานต่อกลุ่มเป้าหมายระดับรากหญ้าคือ เกษตรกรและประชาชนทั่วไป ดำเนินการได้เพียงเล็กน้อยและอยู่ในวงจำกัดไม่แพร่หลายเท่าที่ควร โดยเฉพาะยังมีจุดอ่อนคือ วิธีการ เครื่องมือและสื่อที่ใช้เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ยังไม่สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่มเท่าที่ควร รวมทั้งขาดการวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมายที่จะดำเนินการในแต่ละภูมิภาค

2.1.4 ด้านการประชุมอบรมเพื่อเสริมสร้างความรู้

1) ผลการดำเนินงานด้านการประชุมอบรมเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหญ้าแฝกได้มีการดำเนินงานทั้งในระดับนานาชาติและระดับประเทศ โดยจัดให้มีการประชุมสัมมนาการใช้ประโยชน์หญ้าแฝก จำนวน 5 ครั้ง ซึ่งเป็นการประชุมระดับประเทศ 3 ครั้ง และประชุมระดับนานาชาติ 2 ครั้ง รวมทั้งมีการประชุมสัมมนาเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 11 ครั้ง มีผู้เข้าร่วมสัมมนา จำนวน 618 คน สำหรับในด้านการฝึกอบรมได้จัดการฝึกอบรมวิทยากรเพื่อเผยแพร่ความรู้เรื่องหญ้าแฝก จำนวน 3,700 คน และฝึกอบรมเกี่ยวกับหญ้าแฝกหลักสูตรภาษาอังกฤษให้กับเจ้าหน้าที่ประเทศต่าง ๆ จำนวน 15 ประเทศ รวมจำนวน 26 คน และหลักสูตรภาษาไทยโดยมีผู้เข้ารับการอบรมจากหน่วยต่าง ๆ จำนวน 77 คน

2) การดำเนินงานด้านการประชุมอบรมเพื่อเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับหญ้าแฝกในระยะต่อไปคือ การเข้าร่วมสัมมนาเกี่ยวกับหญ้าแฝกในระดับนานาชาติ ซึ่งกำหนดจัดการประชุมในปี พ.ศ. 2546 ที่ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน สำหรับแนวโน้มการดำเนินงานด้านการฝึกอบรมภายในประเทศในระยะต่อไปจะเน้นการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ของหญ้าแฝกทั้งในด้านอนุรักษ์ดินและน้ำ และประโยชน์ในด้านอื่น ๆ โดยเน้นกลุ่มเป้าหมายระดับล่างคือ เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติ เกษตรกรและประชาชนทั่วไปให้มากขึ้น ทั้งนี้จะให้ความสำคัญกับการฝึกอบรมในเชิงคุณภาพที่เป็นระบบและครบวงจร

2.1.5 ด้านการบริหารจัดการ

1) การบริหารจัดการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกตามแนวพระราชดำริ มีการจัดองค์การบริหารงานโดยมีคณะกรรมการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกฯ เป็นคณะกรรมการระดับนโยบาย และมีคณะอนุกรรมการด้านวิชาการ วางแผนและติดตามผลการดำเนินงานพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกฯ รับผิดชอบด้านวิชาการ โดยมีหน่วยงานต่าง ๆ มากกว่า 30 หน่วยงานเป็นผู้ปฏิบัติ และมีสำนักงาน กปร. ทำหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการและเป็นศูนย์กลางการดำเนินงาน ทั้งนี้ตั้งแต่ปี 2536 - 2545 ได้ใช้งบประมาณดำเนินงานไปแล้วรวมทั้งสิ้น 708.359 ล้านบาท แยกเป็นงบประมาณ กปร. จำนวน 140.215 ล้านบาท และงบประมาณปกติของหน่วยต่าง ๆ จำนวน 568.143 ล้านบาท

2) แนวทางการดำเนินงานพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกตามแนวพระราชดำริตั้งแต่เริ่มดำเนินงานในปี 2536 ถึงปัจจุบัน ได้มีการใช้แผนเป็นเครื่องมือและเป็นกรอบแนวทางดำเนินงานมาแล้วรวม 2 แผน คือ แผนแม่บทฯ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2536 - 2537) เน้นงานวิจัยและพัฒนา และแผนแม่บทฯ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2540 - 2542) เน้นการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ แต่แผนดังกล่าว

ขาดความต่อเนื่องและขาดการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ส่งผลให้การจัดสรรทรัพยากรดำเนินงาน การประสานงานและการติดตามประเมินผลการดำเนินงานมีอุปสรรคและข้อจำกัด รวมทั้งไม่สามารถเห็น ผลลัพธ์และผลกระทบของการดำเนินงานที่ชัดเจนพอ ดังนั้นแนวโน้มการดำเนินงานพัฒนาและรณรงค์การ ปลูกและใช้หญ้าแฝกฯ ในระยะต่อไป ควรให้ความสำคัญกับการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ ดำเนินงานมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในเรื่องของแผน การประสานงาน การพัฒนาบุคลากรดำเนินงานและการ ติดตามประเมินผล

3. วิสัยทัศน์การพัฒนา

จากผลการดำเนินงานพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกตามแนวพระราชดำริ ในระยะที่ผ่านมา และแนวโน้มการดำเนินงานในระยะต่อไป จึงเห็นควรปรับเปลี่ยนแนวทางการดำเนินงานพัฒนาที่มุ่งมองการ พัฒนาแต่ละด้านเป็นหลักมาเป็นการพัฒนาแบบ “องค์รวม” โดยยึด “คน” เป็นศูนย์กลางการดำเนินงาน พัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝก โดยกำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนา ดังนี้

“มุ่งพัฒนาหญ้าแฝกอย่างยั่งยืนด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติโดยเฉพาะดิน น้ำ ป่าไม้ และการแก้ไขปัญหาลิ่งแวดล้อม”

4. กรอบแนวทางการดำเนินการ

เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ดังกล่าว จึงกำหนดกรอบแนวทางดำเนินงานพัฒนาและรณรงค์การใช้ หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำรินี้ในระยะต่อไป (พ.ศ. 2545 - 2549) ดังนี้

4.1 ยึดพระราชดำริเกี่ยวกับการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกที่พระราชทานไว้เป็นกรอบแนวทาง ดำเนินงาน โดยดำเนินงานสนองพระราชดำริต่อเนื่องจากระยะที่ผ่านมา ควบคู่ไปกับการดำเนินงานสนอง พระราชดำริใหม่

4.2 เน้นและให้ความสำคัญกับการขยายผลการใช้ประโยชน์หญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ ปั่นฟู และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ ดำเนินงานบนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายโดยเฉพาะประชาชน เป็นลำดับแรก ส่วนการใช้ประโยชน์หญ้าแฝกด้านอื่น ๆ จะดำเนินการในลำดับต่อไป

5. วัตถุประสงค์

การดำเนินงานพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกตามแนวพระราชดำริ ในช่วงแผนแม่บทการพัฒนา และรณรงค์การใช้หญ้าแฝกฯ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2545 - 2549) มีวัตถุประสงค์หลักในการดำเนินงาน “เพื่อ การสนองพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและพระบรมวงศานุวงศ์ ในการพัฒนาและรณรงค์การ ใช้หญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ และการใช้ประโยชน์ในด้านอื่น ๆ ให้ถูกต้องครบถ้วนและมี ประสิทธิภาพ” โดยมีวัตถุประสงค์รองดังนี้

5.1 พัฒนาภูมิปัญญาและเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ของประชาชนกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ให้มีความ รู้ความเข้าใจและเห็นความสำคัญถึงประโยชน์ของหญ้าแฝกที่มีผลต่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

5.2 สร้างโอกาสและศักยภาพของชุมชน องค์กรท้องถิ่นและประชาชน ในการนำหญ้าแฝกมาใช้ประโยชน์ด้านต่าง ๆ เพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ รวมทั้งการสร้างรายได้

5.3 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการดำเนินงานพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกตามแนวพระราชดำริโดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชนและเกษตรกร

6. เป้าหมาย

ในการดำเนินงานพัฒนาเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว จึงเห็นสมควรกำหนดเป้าหมายหลักในช่วงแผนแม่บทการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2545 - 2549) ทั้งในด้านพื้นที่เป้าหมายและเป้าหมายในการดำเนินงาน ดังนี้

6.1 พื้นที่เป้าหมาย

การดำเนินงานในช่วงแผนพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกฯ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2545 - 2549) กำหนดดำเนินการให้ครอบคลุมพื้นที่เป้าหมายต่าง ๆ อย่างน้อย 60 เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่แต่ละประเภทดังนี้

- 1) พื้นที่ที่มีปัญหาการชะล้างพังทลายสูง
- 2) พื้นที่วิกฤตได้แก่ พื้นที่เสี่ยงภัยที่มีหรืออาจจะมีดินถล่มและน้ำป่าไหลหลาก
- 3) พื้นที่สูงได้แก่ พื้นที่ที่มีความลาดชันมากกว่า 35 องศา
- 4) พื้นที่ที่ดินมีปัญหาต่อการใช้ประโยชน์ด้านเกษตรกรรม
- 5) พื้นที่เปิดใหม่ในโครงการก่อสร้างที่มีความลาดชัน ได้แก่ พื้นที่ในโครงการชลประทาน โครงการก่อสร้างปรับปรุงถนน ทางรถไฟ โครงการวางท่อแก๊ส เป็นต้น
- 6) พื้นที่อนุรักษ์ประเภทต่าง ๆ ได้แก่
 - วนอุทยาน
 - ป่าสงวนแห่งชาติ
 - สวนพฤกษศาสตร์
- 7) พื้นที่รับผิดชอบที่มีกิจกรรมดำเนินงานพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกของหน่วยงานต่าง ๆ ได้แก่
 - ฐานปฏิบัติการตำรวจตระเวนชายแดน และโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน
 - พื้นที่รับผิดชอบของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ และสำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว
 - พื้นที่รับผิดชอบของหน่วยทหาร พื้นที่ตามโครงการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคง และหมู่บ้านป้องกันตนเองชายแดน
 - พื้นที่ปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกร

- พื้นที่ในสถานศึกษาประเภทต่าง ๆ ได้แก่ โรงเรียนการประถมศึกษา โรงเรียนสามัญศึกษา วิทยาลัยเกษตรกรรม สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล สถาบันราชภัฏและสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา
- ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล กรมส่งเสริมการเกษตร
- พื้นที่รับผิดชอบของกรมทางหลวงและกรมทางหลวงชนบท บริเวณเชิงลาดทาง (ลาดดินตัดและลาดดินถม) และพื้นที่วิกฤตบริเวณลาดคอสะพาน
- พื้นที่รับผิดชอบของกรมวิชาการเกษตร (สถานีทดลองการเกษตรและศูนย์วิจัยการเกษตร)
- ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ รวม 6 ศูนย์
- พื้นที่สาธารณประโยชน์ต่าง ๆ และพื้นที่รับผิดชอบของหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ
- หมู่บ้านพัฒนาที่ดิน
- พื้นที่องค์การสวนพฤกษศาสตร์
- พื้นที่โครงการพัฒนาดอยตุง (พื้นที่ทรงงาน) จังหวัดเชียงราย
- พื้นที่รับผิดชอบของโครงการหลวง

6.2 เป้าหมายการดำเนินงาน ประกอบด้วย

6.2.1 ด้านการศึกษาทดลองวิจัย

- 1) ดำเนินการศึกษาทดลองวิจัยเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์หญ้าแฝกตามแนวพระราชดำริใหม่ที่ยังไม่ได้ดำเนินงานให้แล้วเสร็จภายในปี 2549
- 2) เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการดำเนินงานศึกษาทดลองวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกตามแนวพระราชดำริทั้งการวิจัยขั้นพื้นฐานและการวิจัยประยุกต์แบบต่อยอดโดย
 - จัดทำสรุปผลการศึกษาทดลองและระเบียบวิจัยเกี่ยวกับหญ้าแฝกตามแนวพระราชดำริที่ได้ดำเนินการไปแล้วให้แล้วเสร็จในปี 2547
 - จัดทำกรอบและจำแนกวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับหญ้าแฝกให้ชัดเจน โดยเน้นการศึกษาวิจัยประยุกต์แบบต่อยอดเป็นหลักให้แล้วเสร็จในปี 2547
 - สนับสนุนให้มีการศึกษาทดลองวิจัยเกี่ยวกับหญ้าแฝกในด้านเศรษฐศาสตร์และสังคมศาสตร์มากขึ้น โดยเฉพาะเรื่องการมีส่วนร่วมและการยอมรับของชุมชนและประชาชนเกี่ยวกับประโยชน์ของหญ้าแฝก เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรดินและน้ำและการสร้างมูลค่าของหญ้าแฝกเป็นพืชรายได้
 - สนับสนุนให้หน่วยงานต่าง ๆ นำผลสำเร็จของงานวิจัยไปกำหนดเป็นแนวทางที่สำคัญของหน่วยงาน เพื่อขยายผลลงสู่พื้นที่เป้าหมายที่หน่วยงานเหล่านั้นรับผิดชอบอยู่ในลักษณะงานวิจัยและพัฒนา
 - สนับสนุนให้มีการสร้างโครงการวิจัยและพัฒนาในระบบบูรณาการ การใช้ประโยชน์หญ้าแฝกร่วมกันระหว่างหน่วยงานในพื้นที่เป้าหมายตามนโยบายของรัฐบาล เช่น พื้นที่ดินเสื่อมโทรม พื้นที่ที่จะฟื้นฟูป่าเสื่อมโทรม

3) สำรวจ จำแนกและกำหนดพื้นที่การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ และการปลูกหญ้าแฝกเป็นพืชรายได้ให้ชัดเจน

6.2.2 ด้านการส่งเสริม

1) ส่งเสริมสนับสนุนและสาธิตการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ที่มีปัญหาการชะล้างพังทลายสูง พื้นที่วิกฤต พื้นที่สูงและพื้นที่ที่ดินมีปัญหาต่อการใช้ประโยชน์ด้านเกษตรกรรม

2) สร้างกระบวนการเรียนรู้โดยการจัดทำแปลงสาธิตการปลูกหญ้าแฝกในรูปแบบและวิธีการต่าง ๆ ตามแนวพระราชดำริ ในพื้นที่สาธารณประโยชน์ของหมู่บ้านอย่างน้อยตำบลละ 1 แปลง และในพื้นที่รับผิดชอบของหน่วยต่าง ๆ ตามความเหมาะสม

3) สนับสนุนและส่งเสริมความเข้มแข็งให้กับหน่วยงานของรัฐโดยเฉพาะศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ และองค์การสวนพฤกษศาสตร์ ให้มีความเข้มแข็งเป็นหลักได้และมีศักยภาพในการเผยแพร่ความรู้และการส่งเสริมการพัฒนาและใช้ประโยชน์หญ้าแฝกแก่เกษตรกร

4) ขยายผลการปลูกหญ้าแฝกเพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ที่มีปัญหาการชะล้างพังทลาย พื้นที่ที่มีการปรับปรุง พื้นที่เปิดใหม่เพื่อก่อสร้างโครงการขนาดใหญ่ที่มีความลาดชัน รวมทั้งการปลูกหญ้าแฝกผสมผสานไปพร้อมกับการปลูกป่าในพื้นที่อนุรักษ์ประเภทต่าง ๆ ทั่วประเทศ

5) จัดทำแปลงสาธิตการปลูกหญ้าแฝกเพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำ ในพื้นที่สถานีพัฒนาที่ดิน ตลอดจนศูนย์วิจัยและสถานีทดลองของกรมวิชาการเกษตรทุกแห่งทั่วประเทศ ให้แล้วเสร็จในปี 2549

6) จัดเวทีชาวบ้านเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ของหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ และการใช้ประโยชน์ด้านอื่น ๆ ในระดับอำเภอและระดับตำบล อย่างน้อยปีละ 1 ครั้งในแต่ละระดับระหว่างปี 2546 - 2549

7) สนับสนุนและกระตุ้นให้องค์การบริหารส่วนตำบลทั่วประเทศได้เข้ามามีบทบาทและส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝก

8) สนับสนุนและเปิดโอกาสให้องค์กรภาคเอกชนและธุรกิจเอกชนได้เข้ามาช่วยเหลือและมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกตามความจำเป็นและเหมาะสม

9) สร้างโอกาสและการมีงานทำให้กับผู้ด้อยโอกาสและเกษตรกรผู้ยากจนโดยการทำงานเพื่อผลิตกล้าหญ้าแฝก

10) สนับสนุนให้ภาคเอกชนผลิตกล้าหญ้าแฝกและให้บริการปลูกหญ้าแฝกในเชิงพาณิชย์ เพื่อให้การใช้เทคโนโลยีหญ้าแฝกเป็นไปอย่างกว้างขวางมากยิ่งขึ้น

11) แสวงหาและจัดตั้งเกษตรกรตัวอย่างเพื่อเป็นแกนนำในการดำเนินงานพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกระดับหมู่บ้านให้ได้อย่างน้อยตำบลละ 5 คนให้ครบทุกตำบลในปี 2549

12) ส่งเสริมสนับสนุนการรวมกลุ่มของเกษตรกรและประชาชนในหมู่บ้านในการปลูกหญ้าแฝกเป็นพืชรายได้และใช้ในการประกอบอาชีพหัตถกรรมเพื่อเสริมรายได้อย่างเป็นระบบและครบวงจรในทุกจังหวัด

13) สนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับหญ้าแฝกทั้งในด้านวิชาการและด้านการใช้ประโยชน์จากหญ้าแฝกกรณีต่าง ๆ ทั้งในระดับประเทศและระดับนานาชาติด้วยมาตรการและวิธีการต่าง ๆ ตามความเหมาะสม

6.2.3 ด้านการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

1) เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ด้วยสื่อประเภทต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ สร้างจิตสำนึกและสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้กับประชาชนกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ โดยเฉพาะองค์กรชุมชน กลุ่มเกษตรกร เกษตรกรและประชาชน ให้เห็นความสำคัญและประโยชน์ของหญ้าแฝกในด้านต่าง ๆ โดยเน้นในด้านการอนุรักษ์ดินและน้ำเป็นหลัก

2) พิจารณาทบทวน ปรับปรุงและพัฒนาสื่อประชาสัมพันธ์และสื่อความรู้เกี่ยวกับหญ้าแฝกและการใช้ประโยชน์จากหญ้าแฝกในเรื่องรูปแบบและเนื้อหาให้สอดคล้องและเหมาะสมกับประชาชนกลุ่มเป้าหมายแต่ละประเภทให้แล้วเสร็จภายในปี 2547

3) พัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับหญ้าแฝกทั้งในระดับประเทศและระดับนานาชาติให้สามารถเชื่อมโยงกันได้อย่างกว้างขวาง พร้อมทั้งปรับปรุงและพัฒนาศูนย์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับหญ้าแฝกให้เป็นแกนกลางในการดำเนินงานด้านข้อมูลข่าวสารและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เรื่องหญ้าแฝกที่สมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ

4) พัฒนาและสนับสนุนให้ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตรระดับตำบลเป็นศูนย์ข้อมูลข่าวสารและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับหญ้าแฝกระดับตำบลให้ได้อย่างน้อยปีละ 10 ตำบลในแต่ละจังหวัดระหว่างปี 2546 - 2549

5) สนับสนุนให้ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ทั้ง 6 ศูนย์ เป็นศูนย์สาธิตการใช้ประโยชน์จากหญ้าแฝกในด้านต่าง ๆ อย่างเป็นระบบครบวงจรที่สมบูรณ์แบบให้แล้วเสร็จในปี 2549

6) ดำเนินการประชาสัมพันธ์เชิงรุกโดยใช้ชุดณรงค์ทางจิตวิทยาและประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานต่าง ๆ ออกปฏิบัติงานเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ของหญ้าแฝกต่อประชาชนกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ต่าง ๆ โดยเฉพาะในชนบทเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง

6.2.4 ด้านการอบรมเพื่อเสริมสร้างความรู้

1) ดำเนินการฝึกอบรมวิทยากรระดับประเทศเพื่อทำหน้าที่เผยแพร่ความรู้เรื่องหญ้าแฝกและการใช้ประโยชน์จากหญ้าแฝก ให้กับเจ้าหน้าที่หน่วยงานต่าง ๆ ปีละไม่ต่ำกว่า 1 รุ่น ๆ ละ 50 คน ระหว่างปี 2546 - 2549

2) ดำเนินการฝึกอบรมทบทวนเพื่อเพิ่มศักยภาพหมอดินอาสาทั่วประเทศ เพื่อทำหน้าที่อาสาสมัครเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับหญ้าแฝกให้แล้วเสร็จในปี 2549

3) ดำเนินการฝึกอบรมหมอดินอาสาใหม่ในพื้นที่เป้าหมายต่าง ๆ ปีละไม่ต่ำกว่า 1 รุ่น รุ่นละ 60 คน ระหว่างปี 2547 - 2549

4) ดำเนินการฝึกอบรมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องหญ้าแฝกและการใช้ประโยชน์จากหญ้าแฝกให้กับเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ทุกตำบลให้แล้วเสร็จในปี 2549

- 5) ดำเนินการฝึกอบรมการใช้ประโยชน์จากหญ้าแฝกในการประกอบอาชีพหัตถกรรม เพื่อเพิ่มพูนรายได้ให้กับเกษตรกรผู้สนใจปีละ 1 รุ่น ๆ ละ 50 คน ระหว่างปี 2547 - 2549
- 6) จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการดำเนินงานพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกตามแนวพระราชดำริ ระดับประเทศ จำนวน 2 ครั้ง ระหว่างปี 2545 - 2549
- 7) ส่งผู้แทนหน่วยงานหรือนักวิจัย นักวิชาการระดับประเทศเข้าร่วมสัมมนาเกี่ยวกับหญ้าแฝกระดับนานาชาติอย่างน้อย จำนวน 1 ครั้ง ในปี 2546

6.2.5 ด้านบริหารจัดการ

- 1) จัดประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝก ระยะ 4 ปี (พ.ศ. 2546 - 2549) และจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีทุกปี โดยมุ่งเน้นการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม
- 2) ดำเนินการจัดทำตัวชี้วัดการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกตามแนวพระราชดำริให้แล้วเสร็จในปี 2548
- 3) ติดตามผลการดำเนินงานพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกตามแนวพระราชดำริอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี โดยเน้นผลลัพธ์และผลกระทบการพัฒนาเป็นหลัก
- 4) ดำเนินการประเมินผลการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกตามแนวพระราชดำริ ระยะครึ่งแผนของแผนพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกฯ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2545 - 2549)

7. แนวทางและมาตรการดำเนินการ

ภายใต้วัตถุประสงค์และเป้าหมายหลักดังกล่าว เพื่อให้สามารถดำเนินงานพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกตามแนวพระราชดำริได้ถูกต้อง ครบถ้วนและมีประสิทธิภาพ จึงกำหนดยุทธศาสตร์ แนวทางและมาตรการดำเนินงานพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกในช่วงแผนแม่บทฯ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2545 - 2549) ดังนี้

7.1 การเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานศึกษาทดลองวิจัย

7.1.1 ดำเนินการศึกษาดูงานวิจัยเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์หญ้าแฝกตามแนวพระราชดำริที่พระราชทานให้ไว้และยังไม่ได้ดำเนินการให้แล้วเสร็จ

7.1.2 คณะอนุกรรมการด้านวิชาการ วางแผนและติดตามผลการดำเนินงานฯ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องพิจารณาทบทวนและปรับปรุงเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานด้านศึกษาทดลองวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกตามแนวพระราชดำริในระยะที่ผ่านมา โดย

- 1) จัดทำสรุปผลการศึกษาดูงานและระเบียบวิจัยเกี่ยวกับหญ้าแฝกตามแนวพระราชดำริ ที่ดำเนินการไปแล้ว จำนวน 145 เรื่อง ให้แล้วเสร็จโดยเร็ว

2) จัดทำกรอบงานศึกษาทดลองวิจัยเกี่ยวกับหญ้าแฝกให้ชัดเจนโดยจัดระบบหมวดหมู่ การศึกษาทดลองวิจัยเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่มีพระราชดำริโดยตรง กลุ่มที่หน่วยงานต่าง ๆ คิดค้นขึ้นตาม แนวพระราชดำริ และกลุ่มการศึกษาทดลองวิจัยอื่น ๆ เกี่ยวกับหญ้าแฝกของหน่วยงานต่าง ๆ

3) ให้ความสำคัญกับการศึกษาทดลองวิจัยประยุกต์ในลักษณะการศึกษาทดลองแบบ ต่อยอดเป็นหลัก

7.1.3 คณะอนุกรรมการด้านวิชาการ วางแผนและติดตามผลการดำเนินงานฯ พิจารณากลับกรอง ผลงานการศึกษาทดลองวิจัยเกี่ยวกับหญ้าแฝกที่ประสบความสำเร็จโดยได้ผลสรุปแล้ว และนำไปขยายผลสู่ กลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ทั้งในระดับประเทศและระดับนานาชาติให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

7.1.4 สนับสนุนการดำเนินงานศึกษาทดลองวิจัยเกี่ยวกับหญ้าแฝกในด้านเศรษฐศาสตร์และ สังคมศาสตร์ โดยเฉพาะเรื่องการยอมรับของชุมชน องค์กรท้องถิ่น ประชาชนและเกษตรกรเกี่ยวกับประโยชน์ ของหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ และการสร้างมูลค่าของหญ้าแฝกเป็นพืชรายได้

7.2 พัฒนาการดำเนินการขยายผลการใช้ประโยชน์หญ้าแฝก โดย

7.2.1 เสริมสร้างศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริและองค์การสวนพฤกษศาสตร์ ให้มีศักยภาพในการสาธิต ส่งเสริม ให้ข้อมูลเกี่ยวกับหญ้าแฝก เช่น การขยายพันธุ์กล้าหญ้าแฝก วิธีการปลูก ฯลฯ และมีพันธุ์กล้าหญ้าแฝกไว้แจกจ่ายตามความเหมาะสม

7.2.2 ส่งเสริมสนับสนุนและประสานให้มีการปลูกหญ้าแฝกเพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่ เป้าหมายต่าง ๆ ทั่วประเทศ โดยเน้นในพื้นที่ที่มีปัญหาการชะล้างพังทลายสูง พื้นที่วิกฤต พื้นที่สูงและพื้นที่ ที่ดินมีปัญหาต่อการใช้ประโยชน์ด้านเกษตรกรรมเป็นลำดับแรก ทั้งนี้โดยมีการวางแผนดำเนินงานร่วมกัน ของทุกหน่วยอย่างเป็นระบบ

7.2.3 กำหนดให้โครงการก่อสร้างที่ต้องมีการเปิดหน้าดินที่มีความลาดชัน (Slope) โดยเฉพาะ พื้นที่เชิงเขา ให้ทำการปลูกหญ้าแฝกเป็นพืชแนว ได้แก่ โครงการก่อสร้างแหล่งน้ำต่าง ๆ โครงการก่อสร้าง ปรับปรุงเส้นทาง โครงการก่อสร้างปรับปรุงทางรถไฟ โครงการวางท่อแก๊ส เป็นต้น

7.2.4 กรมป่าไม้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการปลูกป่าและเหล้าทัพ วางแผนดำเนินการปลูก หญ้าแฝกตามศักยภาพของหน่วยงาน เพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำผสมผสานไปพร้อมกับโครงการปลูกป่าใน พื้นที่อนุรักษ์ประเภทต่าง ๆ รวมทั้งมีการบำรุงดูแลรักษาอย่างต่อเนื่อง

7.2.5 ประสานและกระตุ้นให้หน่วยงานสำคัญ ๆ ที่ร่วมดำเนินงานเกี่ยวกับหญ้าแฝก เช่น กอง บัญชาการทหารสูงสุด กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมทางหลวง กรมทางหลวงชนบท กรมส่งเสริมการเกษตรและกองทัพบก ดำเนินการปลูกหญ้าแฝกเพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำ ในพื้นที่รับผิดชอบให้กว้างขวางยิ่งขึ้นตามศักยภาพของหน่วย

7.2.6 กรมพัฒนาที่ดินร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องวางแผนและดำเนินการสำรวจ จำแนกและ ควรกำหนดพื้นที่ให้ชัดเจนว่าเป็นพื้นที่ราบ ดินลึกและไม่มีการชะล้างพังทลายของดิน เพื่อแยกการปลูกแฝก เพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำและการปลูกหญ้าแฝกเพื่อเป็นพืชรายได้ให้ชัดเจน

7.2.7 กรมพัฒนาที่ดินและศูนย์วิจัย : สถานีทดลองของกรมวิชาการเกษตรทุกแห่งทั่วประเทศ ดำเนินการจัดทำแปลงสาธิตการปลูกหญ้าแฝกเพื่ออนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่สถานีพัฒนาที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน และสถานีวิจัยการเกษตร กรมวิชาการเกษตร ทุกสถานีทั่วประเทศ รวมทั้งผลิตกล้าหญ้าแฝกให้พอเพียง สำหรับแจกจ่ายให้เกษตรกร หน่วยงาน องค์กรเอกชนและภาคเอกชนนำไปขยายพันธุ์ต่อ และให้กรมส่งเสริม การเกษตรจัดทำแปลงสาธิตการปลูกหญ้าแฝกเพื่อนำส่วนเหนือดินของแฝกไปใช้ประโยชน์เป็นปุ๋ยรายได้

7.2.8 หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยมีกรมส่งเสริมการเกษตรเป็นแกนกลางร่วมดำเนินงาน ในลักษณะบูรณาการในการวางแผนพัฒนาอาชีพโดยการใช้ประโยชน์หญ้าแฝกทั้งในภาคเกษตรและนอก ภาคเกษตรอย่างเป็นระบบครบวงจรโดยมีการวางแผนการปลูกหญ้าแฝก การสาธิตและฝึกอบรมการใช้ ประโยชน์หญ้าแฝกด้านต่าง ๆ การส่งเสริมปัจจัยการผลิต การช่วยเหลือด้านการลงทุน การจัดการด้านการ ตลาดและการติดตามประเมินผลการดำเนินงาน

7.2.9 ให้หน่วยงานที่มีบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาชนบทดำเนินการกระตุ้นเศรษฐกิจระดับ รากหญ้า ด้วยการสร้างโอกาสการมีงานทำให้กับผู้ด้อยโอกาสและเกษตรกรรายจนโดยการจ้างงานเพื่อผลิต กล้าหญ้าแฝกตามความเหมาะสม

7.2.10 สร้างสิ่งจูงใจและเปิดโอกาสให้องค์กรภาคเอกชนและธุรกิจเอกชนได้มีบทบาทและ ส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ ในการดำเนินงานพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกตามแนวพระราชดำริให้มากยิ่งขึ้น เช่น การผลิตพันธุ์กล้าและการปลูกหญ้าแฝก เป็นต้น

7.2.11 กรมพัฒนาที่ดิน กรมวิชาการเกษตร และสถาบันการศึกษาเป็นแกนกลางดำเนินงานเพื่อ ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ทั้งในด้านวิชาการและการส่งเสริมการใช้ ประโยชน์หญ้าแฝกในระดับประเทศและระหว่างประเทศด้วยมาตรการต่าง ๆ ตามความเหมาะสม อาทิเช่น การจัดประชุมสัมมนาระดับประเทศ การเข้าร่วมประชุมสัมมนาระดับนานาชาติ เป็นต้น

7.2.12 กรมการปกครอง กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมพัฒนาที่ดิน และกรมส่งเสริม การเกษตรประสานการดำเนินงานเพื่อกระตุ้นและสนับสนุนให้องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และศูนย์ บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ได้เข้ามามีบทบาทและส่วนร่วมในการดำเนินงาน พัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกตามแนวพระราชดำรินี้มากขึ้น โดยเริ่มจากการอบรมเพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับประโยชน์ของหญ้าแฝก เพื่อนำไปสู่การเผยแพร่และการสนับสนุนทรัพยากรดำเนินงาน ให้เกิดผลเป็นรูปธรรม

7.2.13 ส่งเสริมให้เกษตรกรทำการผลิตกล้าหญ้าแฝก แนะนำตามความเหมาะสมกับสภาพแต่ละ ท้องถิ่น เพื่อใช้ในแปลงเพาะปลูกพืชของตนเองและ/หรือ เพื่อจำหน่าย

7.2.14 สนับสนุนให้ภาคเอกชนผลิตกล้าหญ้าแฝกและให้บริการปลูกหญ้าแฝกในเชิงพาณิชย์

7.3 การสร้างกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับหญ้าแฝก โดยเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ สร้างโอกาส ส่งเสริมสนับสนุนให้กลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ตระหนักและเห็นความสำคัญของหญ้าแฝกด้วยมาตรการต่าง ๆ ดังนี้

7.3.1 กรมพัฒนาที่ดินดำเนินการแสวงหาและจัดตั้งเกษตรกรตัวอย่างหรือแกนนำเกี่ยวกับการ ดำเนินงานพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกระดับหมู่บ้านให้ครบทุกตำบลทั่วประเทศ

7.3.2 กรมพัฒนาที่ดิน กรมการปกครอง กรมส่งเสริมการเกษตรและองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นร่วมกันจัดเวทีชาวบ้านเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์หญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำและการใช้ประโยชน์ด้านอื่น ๆ ในระดับตำบลและระดับอำเภอตามความเหมาะสม

7.3.3 กรมส่งเสริมการเกษตรร่วมกับอำเภอและองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ดำเนินการจัดทำแปลงสาธิตการปลูกหญ้าแฝกในรูปแบบและวิธีการต่าง ๆ ตามแนวพระราชดำรินในพื้นที่สาธารณะประโยชน์ของหมู่บ้านในตำบลต่าง ๆ ทั่วประเทศ

7.3.4 ประสานและสนับสนุนให้ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ องค์การสวนพฤกษศาสตร์ และหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง จัดให้มีการสาธิตการใช้ประโยชน์ของหญ้าแฝกในลักษณะ “พิพิธภัณฑ์ธรรมชาติที่มีชีวิต” ในด้านการอนุรักษ์ดินน้ำและการใช้ประโยชน์หญ้าแฝกในด้านการเกษตรกรรมในพื้นที่ต่าง ๆ ตามความเหมาะสม

7.3.5 กระทรวงศึกษาธิการเป็นแกนกลางในการพิจารณาดำเนินการสอดแทรกความรู้เรื่องหญ้าแฝกไว้ในหลักสูตรการเรียนการสอนในสถานศึกษาระดับต่าง ๆ ตามความเหมาะสม โดยมีการจัดทำหนังสือประกอบการเรียนการสอนและการฝึกภาคปฏิบัติไปพร้อมกัน

7.3.6 กรมพัฒนาที่ดินเป็นแกนกลางในการดำเนินงานฝึกอบรม เพื่อเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกให้กับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานและประชาชนกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ได้แก่ การฝึกอบรมวิทยากรเผยแพร่ความรู้และข่าวสารเกี่ยวกับหญ้าแฝกระดับจังหวัดและระดับประเทศ การฝึกอบรมและอบรมทบทวนอาสาสมัครเผยแพร่ความรู้เรื่องหญ้าแฝก (หมอดินอาสา)

7.3.7 กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมวางแผนและดำเนินการฝึกอบรมให้ความรู้เรื่องการใช้ประโยชน์หญ้าแฝกทางด้านหัตถกรรมและอุตสาหกรรมในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรและกลุ่มผู้สนใจต่าง ๆ

7.3.8 ดำเนินการจัดประชุมสัมมนาเกี่ยวกับการดำเนินงานพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกตามแนวพระราชดำรินระดับประเทศ พร้อมทั้งเข้าร่วมประชุมสัมมนาเกี่ยวกับหญ้าแฝกระดับนานาชาติในโอกาสต่าง ๆ ตามความเหมาะสม

7.4 การพัฒนาประสิทธิภาพการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ โดย

7.4.1 คณะอนุกรรมการด้านวิชาการ วางแผนและติดตามผลการดำเนินงานพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกตามแนวพระราชดำริ ร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องพิจารณาทบทวน ปรับปรุงและพัฒนารูปแบบและเนื้อหาของสื่อประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับหญ้าแฝกประเภทต่าง ๆ ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่ม

7.4.2 หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องดำเนินการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับหญ้าแฝกและการดำเนินงานพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกตามแนวพระราชดำริด้วยสื่อประชาสัมพันธ์ประเภทต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง

7.4.3 พัฒนาเครือข่ายระบบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกให้สามารถเชื่อมโยงกันได้ทั้งในระดับประเทศและระดับนานาชาติ โดยปรับปรุงและพัฒนาหน่วยงานแกนกลางด้านข้อมูลหญ้าแฝกให้เป็นศูนย์ข้อมูลเกี่ยวกับหญ้าแฝกที่สมบูรณ์และมีประสิทธิภาพ

7.4.4 กรมส่งเสริมการเกษตรและกรมพัฒนาที่ดิน ร่วมมือและประสานการดำเนินงานกับองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) และกรมการหมู่บ้าน ในการพัฒนาและสนับสนุนให้ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับหญ้าแฝกในระดับตำบลและหมู่บ้าน โดยใช้เครื่องมือประชาสัมพันธ์ที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ได้แก่ ที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน หอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน เป็นต้น

7.4.5 กรมพัฒนาที่ดินประสานการปฏิบัติกับกองทัพบกต่าง ๆ และกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน เพื่อผนวกงานเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับหญ้าแฝกไว้ในแผนปฏิบัติงานของชุดรณรงค์ทางจิตวิทยาและประชาสัมพันธ์ในแต่ละเดือนหรือตามความเหมาะสม

7.4.6 สนับสนุนหน่วยงานและสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ในการจัดนิทรรศการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับหญ้าแฝกและการใช้ประโยชน์ของหญ้าแฝกในโอกาสอันสำคัญต่าง ๆ เช่น วันเกษตรแห่งชาติ วันเด็ก วันสหกรณ์ เป็นต้น

7.5 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการดำเนินงาน

7.5.1 ให้ความสำคัญกับการใช้ “แผน” เป็นเครื่องมือดำเนินงานพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝก ทั้งในด้านการขึ้นำการดำเนินงาน การประสานแผนและการประสานการปฏิบัติ การจัดสรรทรัพยากรดำเนินงานและการติดตามประเมินผล มีการจัดทำแผนปฏิบัติการร่วมกันทั้งในระยะ 5 ปี และแผนปฏิบัติการประจำปี แยกโครงการ/กิจกรรมดำเนินงาน 2 ลักษณะได้แก่ งาน/โครงการเก่าหรือต่อเนื่อง และโครงการใหม่

7.5.2 พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกตามแนวพระราชดำริ โดยกระจายการดำเนินงานไปสู่หน่วยปฏิบัติในระดับต่าง ๆ มากขึ้นตามหน้าที่ของแต่ละหน่วย รวมทั้งสนับสนุนให้องค์กรชุมชนและประชาชนเข้ามามีบทบาทและส่วนร่วมในการดำเนินงานมากขึ้น ทั้งนี้โดยมีสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกฯ (สำนักงาน กปร.) เป็นศูนย์กลางในการประสานงาน ส่งเสริมสนับสนุนและติดตามประเมินผลการดำเนินงาน

7.5.3 ให้ความสำคัญกับการพัฒนาประสิทธิภาพบุคลากรปฏิบัติงานพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกฯ ให้มีวิสัยทัศน์การปฏิบัติงานที่กว้างและยาวไกล และมีความทันสมัย

7.5.4 ผลักดันให้เกิดการบริหารงานและปฏิบัติงานในลักษณะที่เป็นองค์กรรวม สนับสนุนและพัฒนากระบวนการประสานงานในแนวราบระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ องค์กรภาคเอกชนและชุมชนมากขึ้น สนับสนุนให้มีการจัดทำแผนการปฏิบัติงานร่วมโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมและกระบวนการเรียนรู้เรื่องหญ้าแฝกร่วมกัน

7.5.5 พัฒนาระบบการติดตามประเมินผลการดำเนินงานพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกตามแนวพระราชดำริ ให้ความสำคัญกับการดำเนินงานที่มุ่งสู่ผลลัพธ์และผลกระทบเป็นหลัก โดยมีการกำหนดตัวชี้วัดการพัฒนาให้ชัดเจน

8. แผนงานหลัก

เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เป้าหมายแนวทางและมาตรการดำเนินงานดังกล่าว จึงกำหนดแผนงานหลักในแผนแม่บทการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2545 - 2549) ดังนี้

8.1 ด้านการศึกษาทดลองวิจัย

8.1.1 วัตถุประสงค์

- 1) ศึกษาทดลองวิจัยเกี่ยวกับหญ้าแฝกตามแนวพระราชดำริที่พระราชทานไว้และยังไม่ได้ดำเนินการให้เสร็จสิ้นโดยเร็ว
- 2) พัฒนาและปรับปรุงประสิทธิภาพการศึกษาดลองวิจัยเกี่ยวกับหญ้าแฝกตามแนวพระราชดำริในระยะที่ผ่านมา
- 3) พิจารณากลับกรองและนำผลการศึกษาดลองวิจัยเกี่ยวกับหญ้าแฝกที่ประสบผลสำเร็จและได้ผลสรุปแล้วไปขยายผลให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

8.1.2 แผนงานหลัก

- 1) แผนงานศึกษาดลองวิจัยการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝก
- 2) แผนงานพัฒนาและปรับปรุงประสิทธิภาพการศึกษาดลองวิจัย

8.2 ด้านการส่งเสริม

8.2.1 วัตถุประสงค์

- 1) เสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้ประชาชนกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ มีความรู้ความเข้าใจเห็นความสำคัญและตระหนักถึงประโยชน์ของหญ้าแฝก
- 2) ส่งเสริมสนับสนุนการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ ให้กว้างขวางและแพร่หลายมากขึ้นอย่างเป็นระบบ
- 3) สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมขององค์กรภาคเอกชน ชุมชนและประชาชนให้เข้ามามีส่วนสนับสนุนการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกฯ ในด้านต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น

8.2.2 แผนงานหลัก

- 1) แผนงานส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
- 2) แผนงานส่งเสริมการใช้ประโยชน์หญ้าแฝกในภาคเกษตร
- 3) แผนงานเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้เรื่องหญ้าแฝก

8.3 ด้านการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

8.3.1 วัตถุประสงค์

- 1) สร้างความรู้ความเข้าใจและสร้างจิตสำนึกให้กลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ตระหนักและเห็นความสำคัญของประโยชน์ของหญ้าแฝก
- 2) พัฒนาและปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงานเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับหญ้าแฝกและการใช้ประโยชน์จากหญ้าแฝก
- 3) ดำเนินการประชาสัมพันธ์เชิงรุก เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ เห็นความสำคัญและเห็นประโยชน์ของหญ้าแฝกในด้านต่าง ๆ มากขึ้น

8.3.2 แผนงานหลัก

- 1) แผนงานผลิตสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝก
- 2) แผนงานพัฒนาและปรับปรุงประสิทธิภาพสื่อประชาสัมพันธ์การพัฒนาและการรณรงค์การใช้หญ้าแฝก

8.4 ด้านการบริหารจัดการ

8.4.1 วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการดำเนินงานพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกตามแนวพระราชดำริให้ถูกต้อง ครบถ้วนและมีประสิทธิภาพ

8.4.2 แผนงานหลัก

- 1) แผนงานพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการ
- 2) แผนงานติดตามประเมินผลการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝก

9. ระยะเวลาดำเนินการ

ระยะเวลาดำเนินงาน รวม 5 ปี (พ.ศ. 2545 - 2549)

10. งบประมาณดำเนินการ (รายละเอียดจะกำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการ)

11. องค์การบริหารงาน ประกอบด้วย

11.1 ระดับนโยบาย ได้แก่ "คณะกรรมการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ" แต่งตั้งโดย ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี ในฐานะประธานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ มีหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและกรอบแนวทางดำเนินงาน พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนงานโครงการดำเนินงาน อำนาจการ กำกับดูแลให้คำแนะนำและแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานพัฒนาและรณรงค์ใช้หญ้าแฝก

11.2 ระดับปฏิบัติ ประกอบด้วย

1) “คณะกรรมการด้านวิชาการ วางแผนและติดตามผลการดำเนินงานพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ” แต่งตั้งโดยคณะกรรมการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ มีหน้าที่พิจารณาเสนอแนะแนวทาง ทิศทางการดำเนินงานด้านวิชาการ ให้คำปรึกษาแนะนำและสนับสนุนการดำเนินงาน วางแผนและจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝก และติดตามผลการดำเนินงานพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกตามแนวพระราชดำริ

2) หน่วยปฏิบัติ ได้แก่ หน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน อาทิเช่น กรมพัฒนาที่ดิน กรมวิชาการเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร กรมป่าไม้ กรมทางหลวง กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมการปกครอง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โครงการพัฒนาโดยตุง (พื้นที่ทรงงาน) โครงการหลวง ฯลฯ โดยมี สำนักงาน กปร. ทำหน้าที่ “สำนักงานเลขานุการคณะกรรมการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝก” เป็นแกนกลางในการดำเนินงาน อำนวยการประสานงาน ส่งเสริมสนับสนุนและติดตามประเมินผลการดำเนินงานพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝก

12. การแปลงแผนไปสู่ภาคปฏิบัติ

12.1 การจัดทำแผนปฏิบัติการ

หน่วยงานต่างๆ จัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกฯ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2545 - 2549) และแผนปฏิบัติการประจำปี ที่แสดงถึงแผนงานและโครงการ/กิจกรรม ที่จะดำเนินงาน 2 กลุ่ม ได้แก่

- 1) โครงการและกิจกรรม/งาน ต่อเนื่อง
- 2) โครงการใหม่

12.2 แหล่งที่มาของค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ได้แก่

- 1) งบประมาณแผ่นดิน ประกอบด้วย
 - งบประมาณปกติประจำปีของหน่วยงานต่างๆ
 - งบประมาณ กปร.
 - งบประมาณตามนโยบายพิเศษต่าง ๆ ของรัฐบาล เช่น งบประมาณกระตุ้นเศรษฐกิจ งบประมาณตามนโยบายการพัฒนาเพื่อเสริมความมั่นคง เป็นต้น
- 2) งบประมาณองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 3) งบประมาณภาคเอกชน เช่น งบประมาณจากธุรกิจเอกชน มูลนิธิ เป็นต้น
- 4) งบประมาณความช่วยเหลือจากต่างประเทศ (ถ้ามี)

12.3 การติดตามประเมินผล

- 1) การติดตามผลการดำเนินงาน โดยคณะกรรมการด้านวิชาการ วางแผนและติดตามผลการดำเนินงานพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกฯ มีสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกฯ สำนักงาน กปร. เป็นแกนกลางดำเนินงาน กำหนดกรอบการติดตามผลประจำปี มุ่งเน้นผลลัพธ์และผลกระทบของการดำเนินงานเป็นสำคัญ
- 2) การประเมินผลการดำเนินงาน มีสำนักงาน กปร. เป็นหน่วยรับผิดชอบในการดำเนินงาน เน้นผลลัพธ์และผลกระทบในการดำเนินงานเป็นหลัก

ภาคผนวก



คำสั่งคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ที่ 2 /2540

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝก

อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ตามคำสั่งคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ที่ 5/2535 ลงวันที่ 24 มิถุนายน 2535 คำสั่งที่ 6/3535 ลงวันที่ 20 สิงหาคม 2535 และคำสั่งที่ 9/2536 ลงวันที่ 25 พฤศจิกายน 2536 เรื่อง การแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ นั้น

เพื่อให้การดำเนินงานพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สามารถตอบสนองพระราชดำริอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ตลอดจนมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับสถานะปัจจุบัน และแนวโน้มการดำเนินงานเกี่ยวกับหญ้าแฝกในอนาคต อาศัยอำนาจตามความในข้อ 9(5) ของระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ พ.ศ.2534 จึงให้ยกเลิกคำสั่งคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริที่ 5/2535 คำสั่งที่ 6/2535 และคำสั่งที่ 9/2536 และแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. องค์ประกอบ

- | | |
|--|------------------|
| 1.1 นายจุลหนก สนิทวงศ์ ณ อยุธยา องคมนตรี | ประธานกรรมการ |
| 1.2 นายอำพล เสนาณรงค์ องคมนตรี | รองประธานกรรมการ |
| 1.3 ปลัดกระทรวงมหาดไทย | กรรมการ |
| 1.4 ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ | กรรมการ |
| 1.5 ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ | กรรมการ |
| 1.6 ผู้บัญชาการทหารบก | กรรมการ |
| 1.7 อธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน | กรรมการ |

1.8	อธิบดีกรมป่าไม้	กรรมการ
1.9	อธิบดีกรมวิชาการเกษตร	กรรมการ
1.10	อธิบดีกรมชลประทาน	กรรมการ
1.11	อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร	กรรมการ
1.12	อธิบดีกรมประมง	กรรมการ
1.13	อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์	กรรมการ
1.14	อธิบดีกรมโยธาธิการ	กรรมการ
1.15	อธิบดีกรมทางหลวง	กรรมการ
1.16	อธิบดีกรมปศุสัตว์	กรรมการ
1.17	อธิบดีกรมการปกครอง	กรรมการ
1.18	เลขาธิการสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท	กรรมการ
1.19	ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ	กรรมการ
1.20	ผู้อำนวยการ กรป. กลาง	กรรมการ
1.21	ผู้ว่าการสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย	กรรมการ
1.22	อธิการบดีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	กรรมการ
1.23	ผู้บัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน กรมตำรวจ	กรรมการ
1.24	เลขาธิการ กปร.	กรรมการและเลขานุการ
1.25	รองเลขาธิการ กปร.	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
1.26	ผู้ช่วยเลขาธิการ กปร.	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
1.27	รองอธิบดีกรมพัฒนาที่ดิน	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

2. อำนาจหน้าที่

- 2.1 กำหนดนโยบายและกรอบแนวทางดำเนินงานพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกตามแนวพระราชดำริ
- 2.2 พิจารณาให้ความเห็นชอบกับแผนงานและแนวทางดำเนินงานพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกตามแนวพระราชดำริของหน่วยงานต่างๆ
- 2.3 อำนวยการ กำกับ ดูแลและให้คำแนะนำในการปฏิบัติ รวมทั้งแก้ไข ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน พัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกตามแนวพระราชดำริ ให้แก่หน่วยงานต่างๆ

2.4 แต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานหรือบุคคล เพื่อช่วยเหลือในการปฏิบัติงานได้ตามความจำเป็น

2.5 ในกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วน ให้ประธานกรรมการพัฒนาและบรรลิ่งการใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ใช้อำนาจหน้าที่แทนคณะกรรมการฯ และรายงานให้คณะกรรมการฯ ทราบในโอกาสแรก

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2540

พลเอก



(ชวลิต ชงใจบุท)

นายกรัฐมนตรี

ประธานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงาน

โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ



คำสั่ง คณะกรรมการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ที่ ๒ /2544

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการด้านวิชาการ วางแผนและติดตามผลการดำเนินงาน
พัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

เพื่อให้การดำเนินงานด้านวิชาการ วางแผนและติดตามผลการดำเนินงานพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำรินี้ในระยะต่อไปสามารถสนองพระราชดำริได้ถูกต้องสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ตลอดจนสอดคล้องกับสถานการณ์ต่าง ๆ ในปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไป

ดังนั้น อาศัยอำนาจตามความในคำสั่งคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ที่ 2/2540 ข้อ 2.4 ลงวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2540 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จึงให้ยกเลิกคำสั่งคณะกรรมการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ที่ 1/2544 ลงวันที่ 23 กรกฎาคม 2544 และแต่งตั้งคณะกรรมการด้านวิชาการ วางแผนและติดตามผลการดำเนินงานพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำรินี้ใหม่ โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

องค์ประกอบ

- | | | |
|-----|---|---------------------|
| 1. | เลขาธิการ กปร. | ประธานอนุกรรมการ |
| 2. | รองเลขาธิการ กปร. | รองประธานอนุกรรมการ |
| 3. | ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านการพัฒนา สำนักงาน กปร. | อนุกรรมการ |
| 4. | นายณรงค์ โฉมเฉลา | อนุกรรมการ |
| 5. | นายวิโรจ อิมพิทักษ์ | อนุกรรมการ |
| 6. | นายวีระชัย ณ นคร | อนุกรรมการ |
| 7. | นายพงษ์ศักดิ์ อังกลสิทธิ์ | อนุกรรมการ |
| 8. | นายฉลองชัย แบบประเสริฐ | อนุกรรมการ |
| 9. | นางกมลพรรณ นามวงศ์พรหม | อนุกรรมการ |
| 10. | นายอภิชัย อีรรธ | อนุกรรมการ |

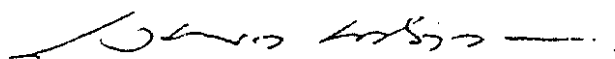
- | | | | |
|-----|---|----------|-------------------------------|
| 11. | นายธวัชชัย | ณ นคร | อนุกรรมการ |
| 12. | นายมงคล | พานิชกุล | อนุกรรมการ |
| 13. | ผู้แทนกรมพัฒนาที่ดิน | | อนุกรรมการ |
| 14. | ผู้แทนมูลนิธิโครงการหลวง | | อนุกรรมการ |
| 15. | ผู้แทนกรมส่งเสริมการเกษตร | | อนุกรรมการ |
| 16. | ผู้แทนโครงการพัฒนาอ้อยดุง (พื้นที่ทรงงาน)
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ | | อนุกรรมการ |
| 17. | ผู้อำนวยการกองแผนงานและวิเทศสัมพันธ์
สำนักงาน กปร. | | อนุกรรมการและเลขานุการ |
| 18. | ผู้อำนวยการกองประเมินผลและข้อมูล
สำนักงาน กปร. | | อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ |

อำนาจหน้าที่

1. พิจารณาเสนอแนะแนวทางทิศทางการดำเนินงานด้านวิชาการในการพัฒนาและรณรงค์การใช้
หญ้าแฝกตามแนวพระราชดำริ
2. ให้คำปรึกษาแนะนำและสนับสนุนการดำเนินงานพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกตามแนว
พระราชดำริตามที่สำนักงาน กปร. ร้องขอ
3. วางแผนและจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกให้เป็นไปตามแนว
พระราชดำริ
4. ติดตามผลการดำเนินงานพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ประจำปีและรายงานให้คณะกรรมการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ทราบ
5. แต่งตั้งคณะทำงานเพื่อช่วยเหลือการปฏิบัติงานได้ตามความจำเป็น
6. ปฏิบัติงานอื่นๆ เกี่ยวกับการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ตามที่คณะกรรมการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริมอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๔



(นายจุลนภ สนิทวงศ์ ณ อยุธยา)

องคมนตรี

ประธานคณะกรรมการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ



คำสั่ง คณะกรรมการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

ที่ ๑ / 2545

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการด้านวิชาการ การวางแผนและติดตามผลการดำเนินงาน
พัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (เพิ่มเติม)

ตามที่คณะกรรมการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ได้มี
คำสั่งที่ 2/2544 ลงวันที่ 29 ตุลาคม 2544 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการด้านวิชาการ การวางแผน
และติดตามผลการดำเนินงานพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ นั้น

เพื่อให้การดำเนินงานสนองพระราชดำริโครงการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝก
อันเนื่องมาจากพระราชดำริเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ครบถ้วนสมบูรณ์และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

อาศัยอำนาจตามคำสั่งคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจาก
พระราชดำริ ที่ 2/2540 ข้อ 2.4 ลงวันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2540 เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาและ
รณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จึงขอแต่งตั้งคณะกรรมการด้านวิชาการ การวางแผน
และติดตามผลการดำเนินงานพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (เพิ่มเติม)
ดังนี้คือ

1. นายมนู ศรีขจร เป็นอนุกรรมการ
ผู้เชี่ยวชาญพิเศษด้านอนุรักษ์ดินและน้ำ
กรมพัฒนาที่ดิน

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ 12 เมษายน 2545

(นายจุลนภ สนิทวงศ์ ณ อยุธยา)

องคมนตรี

ประธานคณะกรรมการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ



คำสั่ง คณะกรรมการด้านวิชาการ วางแผนและติดตามผลการดำเนินงาน
พัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ที่ ๐๑ / ๒๕๔๕

เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานวางแผนแม่บทการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝก
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๔๙)

ด้วยแผนแม่บทการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ฉบับที่ ๒
ได้สิ้นสุดลงและเพื่อให้การดำเนินงานพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ดำเนินไปอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพจึงกำหนดให้มีการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาและรณรงค์การ
ใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๔๙) ขึ้น เพื่อใช้เป็นเครื่องมือ
ดำเนินงานพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกในระยะต่อไป

ดังนั้น อาศัยอำนาจตามคำสั่งคณะกรรมการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่อง
มาจากพระราชดำริ ที่ ๒/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๔๔ ข้อ ๕ จึงขอแต่งตั้งคณะทำงานวางแผนแม่บท
การพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๔๙) โดยมี
องค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังนี้

องค์ประกอบ

- | | |
|---|--------------------|
| ๑. ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านการพัฒนา สำนักงาน กปร.
(นางสาวศรีนิตย์ บุญทอง) | หัวหน้าคณะทำงาน |
| ๒. ผู้อำนวยการกองแผนงานและวิเทศสัมพันธ์
สำนักงาน กปร. | รองหัวหน้าคณะทำงาน |
| ๓. ผู้แทนกรมพัฒนาที่ดิน | คณะทำงาน |
| ๔. ผู้แทนกรมวิชาการเกษตร | คณะทำงาน |
| ๕. ผู้แทนกรมส่งเสริมการเกษตร | คณะทำงาน |
| ๖. ผู้แทนกรมป่าไม้ | คณะทำงาน |
| ๗. ผู้แทนกรมทางหลวง | คณะทำงาน |
| ๘. ผู้แทนกรมการปกครอง | คณะทำงาน |
| ๙. ผู้แทนกรมการเร่งรัดพัฒนาชนบท | คณะทำงาน |
| ๑๐. ผู้แทนกองทัพภาคที่ ๓ | คณะทำงาน |

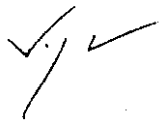
- | | |
|---|--------------------------|
| 11. ผู้แทนหน่วยบัญชาการทหารพัฒนา | คณะทำงาน |
| ✓ 12. ผู้แทนกรมประชาสัมพันธ์ | คณะทำงาน |
| 13. ผู้แทนกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน | คณะทำงาน |
| 14. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ | คณะทำงาน |
| 15. ผู้แทนสำนักกิจกรรมพิเศษกระทรวงศึกษาธิการ | คณะทำงาน |
| 16. นายดำรงชัย พุ่มสงวน | เลขานุการคณะทำงาน |
| 17. นายนรินทร์ กาญจนฤกษ์ | ผู้ช่วยเลขานุการคณะทำงาน |

อำนาจหน้าที่

1. พิจารณากำหนดทิศทางและแนวทางการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกตามแนวพระราชดำริ ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2545 - 2549)
2. จัดทำร่างแผนแม่บทการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ระยะที่ 3 (พ.ศ. 2545 - 2549)

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ 5 มกราคม 2545



(นายปานเทพ กล้าณรงค์ราญ)

ประธานอนุกรรมการด้านวิชาการ วางแผนและติดตามผลการดำเนินงาน
พัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

หน่วยงานที่ดำเนินการเกี่ยวกับหญ้าแฝก

หน่วยงาน/ที่อยู่	โทรศัพท์	โทรสาร
1. กรมพัฒนาที่ดิน ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900	0-2579-0111 ต่อ 1373, 2248 0-2579-8524	0-2579-0752
2. กรมวิชาการเกษตร ถนนพหลโยธิน จตุจักร กรุงเทพฯ 10900	0-2579-6818 0-2579-7516	0-2579-6818 0-2940-5942
3. กรมส่งเสริมการเกษตร 2143/1 ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900	0-2940-6078 0-2561-4765	0-2940-6078
4. กรมป่าไม้ 61 ถนนพหลโยธิน เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900	0-2579-8775	0-2579-8775
5. กรมทางหลวง ถนนศรีอยุธยา เขตราชเทวี กรุงเทพฯ 10400	0-2246-1122 ต่อ 4317	0-2247-9425
6. กรมการปกครอง ถนนอิสรภาพ กรุงเทพฯ 10200	0-2221-1091-2 ต่อ 107	0-2221-1091-2 ต่อ 507
7. กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ถนนกรุงเกษม แขวงมหานาค เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพฯ 10100	0-2281-3330	0-2281-5021
8. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300	0-2281-8881	0-2281-1480
9. กองทัพบกที่ 3 ค่ายสมเด็จพระนเรศวร อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก 65000	0-5524-2859	0-5524-2859
10. กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ถนนพหลโยธิน แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพฯ 10400	0-2279-4379	0-2279-9520 ต่อ 289

หน่วยงาน/ที่อยู่	โทรศัพท์	โทรสาร
11. สำนักงานทหารพัฒนา หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา กองบัญชาการทหารสูงสุด ถนนรัชดาภิเษก บางซื่อ กรุงเทพฯ 10800	0-2910-7980	0-2586-9394
12. สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ ถนนราชดำเนินนอก ดุสิต กรุงเทพฯ 10300	0-2282-1314 ต่อ 144	0-2281-4940
13. กรมปศุสัตว์ ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10400	0-2501-1966 0-2501-1720	0-2653-4933
14. กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม 75/6 ถนนพระรามที่ 6 เขตราชเทวี กรุงเทพฯ 10400	0-2367-8372	0-2382-2170
15. การรถไฟแห่งประเทศไทย เลขที่ 1 แขวงรองเมือง เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330	0-2220-4421	0-2220-4449
16. บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) 555 ถนนวิภาวดีรังสิต เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900	0-2537-5875	0-2537-5870
17. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนอันเนื่องมาจาก พระราชดำริ อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา 24120	0-3859-9105-6	0-3859-9117
18. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายอันเนื่องมาจาก พระราชดำริ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี 76120	0-3250-8034 0-3259-3252-3	0-3259-3252 0-3250-8032
19. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานอันเนื่องมาจาก พระราชดำริ ต. ป.ณ. 21 อำเภอเมือง จังหวัดสกลนคร 47000	0-4271-2975	0-4271-2975

หน่วยงาน/ที่อยู่	โทรศัพท์	โทรสาร
20. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิกุลทองอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตำบลกะลุวอเหนือ อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส 96000	0-7351-3562-3	0-7351-3560
21. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ 50220	0-5324-8004 0-5324-8483	0-5324-8001
22. ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอท่าใหม่ จังหวัดจันทบุรี 22120	0-3936-9217-9	0-3936-9219
23. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เลขที่ 50 ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900	0-2940-5626 ต่อ 111	0-2940-5627
24. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ถนนห้วยแก้ว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50002	0-5394-1003	0-5394-2666
25. องค์การสวนพฤกษศาสตร์ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ คู่ ปณ. 7 อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ 50180	0-5329-8177	0-5329-8177 0-5329-9754
26. มูลนิธิโครงการหลวง 65 ถนนสุเทพ จังหวัดเชียงใหม่ 50200	0-5381-0765-6 ต่อ 155	0-5327-2303
27. โครงการพัฒนาดอยตุง (พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ กิ่งอำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย 57110	0-5376-7001 0-5376-7015	0-5376-7077
28. สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงาน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) 78 ทำเนียบรัฐบาล ถนนราชดำเนินนอก ดุสิต กรุงเทพฯ 10300	0-2280-6234	0-2282-3888



บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักงาน กปร. กองแผนงานและวิเทศสัมพันธ์ โทร. 0-2280-6193-200 ต่อ 264

ที่ นร 1102/ 4464 วันที่ 25 ธันวาคม 2545

เรื่อง แผนแม่บทการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ฉบับที่ 3
(พ.ศ. 2545 – 2549)

กราบเรียน นายกรัฐมนตรี

ประธานกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

1. เรื่องเดิม

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้พระราชทานแนวพระราชดำริเกี่ยวกับการใช้หญ้าแฝกเพื่อแก้ไขและป้องกันปัญหาการชะล้างพังทลายของดิน รวมทั้งการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งนับตั้งแต่มีพระราชดำรินี้ครั้งแรกเมื่อเดือนมิถุนายน 2534 ถึงปัจจุบันมีพระราชดำรินี้เรื่องหญ้าแฝกมาแล้วประมาณ 30 ครั้ง และเมื่อวันที่ 13 กันยายน 2545 ได้พระราชทานพระราชดำริกับนายกรัฐมนตรีสรุปความสำคัญได้ว่า ในการก่อสร้างขนาดใหญ่ ต้องมีการปรับปรุงเปิดพื้นที่เป็นอันมากโดยเฉพาะพื้นที่เชิงเขา ควรจะต้องมีการใช้หญ้าแฝกเป็นพืชนำ เพื่อฟื้นคืนสภาพพื้นที่และภูมิทัศน์ และความอุดมสมบูรณ์ให้กับพื้นที่นั้นอย่างได้ผล นอกจากนี้หน่วยงาน ศูนย์สาธิต สวนพฤกษศาสตร์ควรปฏิบัติงานส่งเสริมด้านกล้าพันธุ์แฝก รวมถึงการให้ข้อมูลชนิดพันธุ์ที่ถูกต้อง ความยาวของราก และกรรมวิธีปลูกที่ถูกต้อง โดยให้สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) เร่งรัดจัดทำแผนแม่บทหญ้าแฝกฯ ฉบับที่ 3 ให้แล้วเสร็จโดยเร็วด้วย

2. การดำเนินงานสนองพระราชดำริ

ในการจัดองค์กรเพื่อสนองพระราชดำริการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกนั้น มีคณะกรรมการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เป็นคณะกรรมการระดับนโยบาย และมีคณะอนุกรรมการด้านวิชาการ วางแผนและติดตามผลการดำเนินงานพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริรับผิดชอบด้านวิชาการ โดยมีสำนักงาน กปร. ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลางในการประสานและสนับสนุนการดำเนินงานสนองพระราชดำริเกี่ยวกับหญ้าแฝกให้แก่หน่วยงานต่าง ๆ มากกว่า 30 หน่วยงาน ซึ่งดำเนินการสนองพระราชดำริครอบคลุมทั้งด้านการศึกษาทดลองวิจัย การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมและขยายผลการใช้หญ้าแฝกในพื้นที่และกลุ่มประชากรเป้าหมาย

/สำหรับ.....

สำหรับการบริหารจัดการดำเนินงานสนองพระราชดำริการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกฯ ในระยะที่ผ่านมา มีการใช้แผนแม่บทการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกฯ เป็นกรอบเครื่องมือดำเนินงานมาแล้ว 2 แผน กล่าวคือแผนแม่บทฯ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2536 – 2537) และแผนแม่บทฯ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2540 – 2542) ขณะนี้สำนักงาน กปร. ได้เป็นแกนกลางประสานดำเนินการร่างแผนแม่บทฯ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2545 – 2549) แล้วเสร็จ และได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งมี ฯพณฯ นายอำพล เสนาณรงค์ องคมนตรี เป็นประธาน เมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2545 (สรุปแผนแม่บทฯ ฉบับที่ 3 ปรากฏตามเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้) ซึ่งแผนแม่บทฯ ฉบับนี้ให้ความสำคัญกับการเพิ่มประสิทธิภาพการส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากหญ้าแฝกในการอนุรักษ์ดินและน้ำ เพื่อการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเน้นการมีส่วนร่วมทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรชุมชนและเกษตรกร

3. เรื่องเพื่อพิจารณา

สำนักงาน กปร. ได้พิจารณาแล้ว มีความเห็นว่า เพื่อให้หน่วยงานต่าง ๆ นำแผนแม่บทการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2545 – 2549) ไปใช้เป็นกรอบเครื่องมือในการวางแผน การประสานงานและการจัดสรรทรัพยากร เพื่อให้การสนองพระราชดำริการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอย่างเป็นระบบและบังเกิดผลลัพธ์เป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน จึงเห็นสมควรพิจารณาดำเนินการ ดังนี้

3.1 พิจารณานำเสนอแผนแม่บทการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2545 – 2549) ให้คณะรัฐมนตรีเพื่อทราบและกำหนดเป็นนโยบายสำคัญของรัฐบาลในการดำเนินงานสนองพระราชดำริเกี่ยวกับเรื่องหญ้าแฝก

3.2 กำหนดให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องนำแผนแม่บทฯ ตามข้อ 3.1 ไปใช้เป็นกรอบดำเนินการกำหนดแผนปฏิบัติการเกี่ยวกับหญ้าแฝกของแต่ละหน่วยงาน โดยให้สำนักงาน กปร. ประสานพิจารณาจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการดังกล่าวตามความเหมาะสม

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดทราบและหากเห็นสมควรโปรดกรุณาพิจารณาดำเนินการตามข้อ 3.1 และ 3.2 ด้วย จักเป็นพระคุณยิ่ง

- ๓๗

- เสนอฯ พ.ร.บ. 3.1 และ 3.2

✓/✓

ยื่นสำเนาไว้

(ทักษิณ ชินวัตร)

นายกรัฐมนตรี

๒๖ ธ.ค. ๔๕

(นายปานเทพ กล้าณรงค์ราญ)

เลขาธิการคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

สรุปลงการสำคัญ
แผนแม่บทการพัฒนาและรณรงค์
การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
ฉบับที่ 3
(พ.ศ. 2545 - 2549)

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
(สำนักงาน กปร.)

สรุปสาระสำคัญ

แผนแม่บทการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ฉบับที่ 3

1. ความนำ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นในการแก้ไขและป้องกันปัญหาการชะล้างพังทลายของดิน และความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงพระราชทานพระราชดำรินำหญ้าแฝกมาใช้ในการอนุรักษ์ดินและน้ำ รวมทั้งฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยพระราชทานพระราชดำริเกี่ยวกับหญ้าแฝกครั้งแรกเมื่อเดือนมิถุนายน 2534

สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.) ในฐานะเลขานุการของคณะกรรมการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานกลางในการประสานและสนับสนุนการดำเนินงานสนองพระราชดำริเกี่ยวกับหญ้าแฝก ได้ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและนักวิชาการเกี่ยวกับหญ้าแฝก จัดทำแผนแม่บทการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2545 - 2549) ขึ้น เพื่อเป็นกรอบและแนวทางการดำเนินงานสนองพระราชดำริการใช้หญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ต่อไป

2. วิสัยทัศน์การพัฒนา

“มุ่งพัฒนาหญ้าแฝกอย่างยั่งยืนด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อการพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติโดยเฉพาะดิน น้ำ ป่าไม้และการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม”

3. กรอบแนวทางการดำเนินงาน

3.1 ยึดพระราชดำริเกี่ยวกับการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกที่พระราชทานไว้เป็นกรอบแนวทางการดำเนินงาน โดยดำเนินงานสนองพระราชดำริต่อเนื่องจากระยะที่ผ่านมา ควบคู่ไปกับการดำเนินงานสนองพระราชดำริใหม่

3.2 เน้นและให้ความสำคัญกับการขยายผลการใช้ประโยชน์หญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ ฟื้นฟูและพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ บนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายและทุกระดับ

4. วัตถุประสงค์

“เพื่อการสนองพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและพระบรมวงศานุวงศ์ ในการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ และการใช้ประโยชน์ในด้านอื่น ๆ ให้ถูกต้องครบถ้วนและมีประสิทธิภาพ” โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะ ดังนี้

4.1 พัฒนาภูมิปัญญาและเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ของประชาชนกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ให้มีความรู้ความเข้าใจและเห็นความสำคัญถึงประโยชน์ของหญ้าแฝกที่มีผลต่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ

4.2 สร้างโอกาสและศักยภาพของชุมชน องค์กรท้องถิ่นและประชาชน ในการนำหญ้าแฝกไปใช้ประโยชน์ด้านต่าง ๆ เพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ รวมทั้งการสร้างรายได้

4.3 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการโดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ประชาชน และเกษตรกร

5. เป้าหมาย

5.1 พื้นที่เป้าหมาย

ครอบคลุมพื้นที่เป้าหมายต่าง ๆ อย่างน้อย 60 เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่ต่าง ๆ ได้แก่ พื้นที่ที่มีปัญหาการชะล้างพังทลายสูง พื้นที่วิกฤต พื้นที่สูงและลาดชัน พื้นที่ดินที่มีปัญหาต่อการใช้ประโยชน์ด้านเกษตรกรรม พื้นที่เปิดใหม่ในโครงการก่อสร้างที่มีความลาดชัน พื้นที่อนุรักษ์ประเภทต่าง ๆ และพื้นที่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานต่าง ๆ ที่มีกิจกรรมพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝก

5.2 เป้าหมายการดำเนินงาน ประกอบด้วย การดำเนินงานด้านต่าง ๆ ดังนี้

- 1) ด้านการศึกษาทดลองวิจัย
- 2) ด้านการส่งเสริม
- 3) ด้านการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์
- 4) ด้านการอบรมเพื่อเสริมสร้างความรู้
- 5) ด้านบริหารจัดการ

6. แนวทางและมาตรการดำเนินงาน ประกอบด้วยแนวทางและมาตรการต่าง ๆ ดังนี้

- 6.1 เพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานศึกษาทดลองวิจัย
- 6.2 พัฒนาการดำเนินการขยายผลการใช้ประโยชน์หญ้าแฝก
- 6.3 สร้างกระบวนการเรียนรู้เกี่ยวกับหญ้าแฝก
- 6.4 พัฒนาประสิทธิภาพการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์
- 6.5 เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการและการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ

7. ระยะเวลาดำเนินการ

5 ปี (พ.ศ. 2545 - 2549)

8. องค์การบริหาร

8.1 ระดับนโยบาย คือ คณะกรรมการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งมี ฯพณฯ นายอำพล เสนาณรงค์ องคมนตรี เป็นประธาน ทำหน้าที่ด้านนโยบายและอำนวยการดำเนินงานสนองพระราชดำริการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝก

8.2 ระดับปฏิบัติการ คือ คณะอนุกรรมการด้านวิชาการ วางแผนและติดตามผลการดำเนินงานพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ซึ่งมีเลขาธิการ กปร. เป็นประธาน ทำหน้าที่รับผิดชอบด้านวิชาการเพื่อการสนองพระราชดำริ

โดยมีสำนักงาน กปร. ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการคณะกรรมการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เพื่อประสานและสนับสนุนการดำเนินงานสนองพระราชดำริในเรื่องนี้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในทุกระดับ

9. งบประมาณดำเนินงาน

งบประมาณปกติของหน่วยต่าง ๆ / งบประมาณ กปร. / งบประมาณภาคเอกชน / งบประมาณความช่วยเหลือต่าง ๆ

10. การติดตามประเมินผล

- 1) กำหนดกรอบการติดตามผลประจำปี เน้นผลลัพธ์และผลกระทบของการดำเนินงานเป็นสำคัญ
- 2) ประเมินผลการดำเนินงาน เน้นที่ผลลัพธ์และผลกระทบในการดำเนินงานเป็นหลัก